

Tawbah-Kutaa 7.1

Description

Tawbachuuf wantoota nama gargaranâ€‘Kutaa 1ffaa

Tarii namni yeroo dheeraaf jireenyaa ofii badii keessatti dabarsuu dandaâ€™a. Hadhaa fi gadda badiin namatti fiduu yommuu hubatu, gara Mawlaa Isaa deebiâ€™uun nama qulqulluu fi kabajamaa taâ€™uuf carraaqqa. Carraaqqi kana keessatti gufuwwan baayâ€™een isa muudatu. Kanaafu, namni tawbachuun jijirama barbaadu wantoota tawbachuuf isa gargaaran itti akeekuun faaydaa guddaa qaba. Wantoota Tawbachuuf nama gargaaraan haala armaan gadiitiin tarreessun ni dandaâ€™ama:

1-Qurâ€™aana barachuu fi qoâ€™achuuf tattaafachuu

Dhugumatti gara Qurâ€™aanaa deebiâ€™anii barachuu fi itti xinxalluuf carraaqun tawbachuuf jabeenya fi humna guddaa namaaf taâ€™a. Sababni isaas, Qurâ€™aanni wantoota sadii gurgudda kan of keessatti qabateedha.

1ffaaâ€“ Wantoota gaggaarii namni hojjachuu qabuu fi wantoota badaa dhiisu qabu namaaf ibsuun gara daandii haqaatti nama qajeelcha.

2ffaa-Nama wanta gaarrii hojjateef mindaan ykn badhaasni bareedaan akka isa eeggatu ni gammachiisa. Kuni immoo hojii gaggaari irratti akka jabaatan nama taasisa.

3ffaaâ€“ Nama hojii badaa hojjatu adabbiin cimaan akka isa eeggatu ni akeekachisa. Kuni immoo hojii badaa irraa akka fagaatan nama taasisa. Haala kanaan Qurâ€™aanni ilma namaa daandii gammachuu fi milkaaâ€™innaatti qajeelchuun sadarkaa 1ffaa irratti argama.

Wantoota sadan armaan olii Suuratu Al-Israa keessatti ni arganna:

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْءَانَ يَهْدِي لِلّٰٓئِنْ هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ
الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّلَحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَيْرًا ۚ وَأَنَّ الَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۚ﴾

â€œDhugumatti, Qurâ€™aanni kuni wanta hundarra haqaa fi qajeeltu taatetti nama qajeelcha. Warroota amananii hojii gaggaarii hojjatan mindaan guddaan akka isaaniif jiru ni gammachiisa. Isaan Aakhiratti hin amanne immoo adaba laalessaa taâ€™e isaaniif qopheessinee jirra.â€ Suuratu Al-Israa 17:9-10

Qurâ€™aanni amantii, hojii, dubbii, yaada fi amala hundarra haqaa fi qajeelo taâ€™anitti nama qajeelcha. Fakkeenyaf amantii irraa yoo fudhanne, wantoota Rabbii gaditti gabbaraman dhiisuun Rabbiin qofa gabbaraa jechuun namoonni Gooftaa tokko qofaaf akka bitaman isaan qajeelcha. Ammas namni fedhii foonii guuttachuu waan barbaaduuf, akka Kiristaanota Moloksummaatti hin ajajne. Namni molokse yoo taâ€™e fuudha irraa ni dhoowwama. Faallaa kanaa, warroonni Dhiyaa Freedom (Bilisummaa) jechuun fuudhaa heeruma malee akka fedhanitti zinaa akka raawwatan lallabu. Kuni immoo amalli namaa akka baduu fi dhibee garagaraatiif akka saaxilaman nama taasisa. Qurâ€™aanni daandii haqaa fi walakkaa hordofuun, namoonni karra seera qabeessatin akka wal-fuudhan ni ajaja. Zinaa irraa ni dhoowwa. Kanaafu, namni Qurâ€™aanen qajeele namoota hundarra nama haqaa, guutuu fi qajeelaa taâ€™a.

Amalli Qurâ€™aanaa inni bira, namoota dhugaan amanani fi hojii gaggaarii hojjatan ni gammachiisa. Kana jechuun namoota Rabbiitti, Malaykoota Isaatti, Kitaabban Isaatti, Ergamtoota Isaatti, Guyyaa Qiyaamatti fi Qadaratti amanan, ergasii immoo hojii gaggaarii hojjachuun amanti isaanii mirkaneessan, Qurâ€™aanni badhaasni guddaan akka isaaniif jiru ni beeksiisa. Faallaa kanaa immoo warroota amanuu didan adabbiin garmalee nama dhukkubsuu fi laalessu akka isaaniif jiru ni beeksiisa.

Namni akkuma Qurâ€™aana baratuu fi qoâ€™atuun hiika jirenya tanaa fi maaliif akka jiraatu hubataa adeema. Wanta hojjachuun fi dhiisu qabu bara. Warroota milkaaâ€™anii fi akkamitti akka milkaaâ€™an Qurâ€™aanni akka fakkeenyatti dhiyeessa. Ammas, warroota badanii fi sababa maaliif akka badan Qurâ€™aanni namaaf ifa godha. Namni kana hunda yommuu ilaalu, daandii qajeele filachuun irra deema. Haala kanaan gammachuun abadii (zalaalamii) argata.

Eeti, Namni tokko, â€œAni Arabiffa hin beeku, akkamitti Qurâ€™aana hubadha?â€œechuu dandaâ€™a. Rakkoo kana karraa lamaan fÃ¼ruun ni dandaâ€™ama. 1ffaa- Qurâ€™aana aliifa irraa jalqabuun barachuuf carraaq. Ergasii, suuta suuta hiika isaa aalimman naannoo irraa ykn oodiyoo irraa barachuun ni dandaâ€™ama. 2ffaa-Afaan Ingiliffaa fi Arabiffaa gabbifachuun hiikaa fi tafsiira Qurâ€™aanaa dubbisuu. Yeroo amma Tafsiirri Qurâ€™aanaa haala salphaan Arabiffaan, Ingiliffaan, Afaan Oromoo fi afaan birootiin dhiyaachaa jira. Yeroon yeroo teknolojii waan taâ€™eef kana argachuun nama hin dhibu.

Namni carraa kana hundaa argachuun hin dandaâ€™u kan jedhu yoo jiraate immoo sammubani.com irratti barruulee barraaâ€™an keessatti aayata Qurâ€™aana tafsiira garagaraa irraa walitti fiduun haala salphaan ibsuuf carraaqqi irra jirra. In sha Allah namni kanarra fayyadamuun akka jijiramu abdii qabna.

2-Salaata irratti gadi dhaabbachuu fi jamaâ€™aan salaatuuf carraaquâ€¢“salaata sirnaan salaatuuf carraaqu fi Jamaâ€™atti maxxanuun, badii irraa buqqaâ€™uun gara Rabbii deebiâ€™uuf (tawbachuuf) humna cimaa namaaf taâ€™a. Sababni isaas, salaanni shanan kan walitti dhiyaatanii fi Rabbiin akka yaadatan waan nama taasisuuf carraa badii itti raawwatan dhiphisa. Ammas, namni salaata salaatuun Rabbii Abbaa Humnaa irraa jabeenya fi humna argata. Salaata keessatti araaramaa, gargaarsaa fi qajeelcha kadhata. Garuu kana hunda galmaan gahuuf, namni salaata keessatti niyyaa ofii sassaabuuf carraaqu qaba. Qurâ€™aana keessatti:

حَفِظُوا عَلَى الصَّلَاةِ وَالصَّلَوةِ الْوُسْطَىٰ وَقَوْمًا لِّلَّهِ

قَنْتِينَ ٢٣٨

â€œSalaata [shanan] irratti keessattuu salaata giddu-galeessaa irratti tiikfadhaa. Ajajamtoota taatanii Rabbiif dhaabbadhaa.â€ Suuratu Al-Baqarah 2:238

Rabbiin Oltaâ€™aan salaata shanan siritti akka tiikfatan ajaja. Salaata shanan keessaa keessumattu salaata giddu-galeessaa akka eegan ajaja. Salaanni jiddu-galeessa salaata Asriiti. Salaata tiikfachuu jechuun: waqtii, sharxiwwanii fi arkaana salaataa, kushuuâ€™a fi wantoota salaataaf barbaachisan hunda eegun salaatudha. Salaata tiikfachuu ibaada biroo akka tiikfatanii fi wanta dhoowwaman irraa akka eeggaman nama gargara. â€œAjajamtoota taatanii Rabbiif dhaabbadhaa.â€ Kana jechuun salaata keessatti gadi of qabdani, sodaattanii, ajajamtanii fi tasgabboftanii Rabbiif dhaabbadhaa[1]. Kanaafu, namni yommuu salaatu niyyaa ofii sassaabun xiyyefannoo guutuu salaata irra gochuuf carraaqu qaba. Yoo inniakkana godhe salaanni isaa buâ€™aa baayâ€™ee isaaf buusa. Buâ€™aa kanniin keessaa inni guddaan, wanta badaa fi fokkuutti akka hin kufne ykn hin deebine isa gargaara.

3-Nafsee ofii qorachuu fi herreegu-hanqinna ofii qoratanii sirreessuuf carraaqun wanta milkaâ€™innatti nama baasudha. Wanta badaa hojjatanii dabarsan ilaalu fi adabbii gara fuunduraatti nama eeggatu itti yaadun, dafanii akka of sirreessan nama kakaasa. Kanaafi, Qurâ€™aana keessatti akkana jedha:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَنْظُرُنَفْسَ مَا قَدَّمْتُ لِغَدِ﴾
 وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ
 نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَلَهُمْ أَنفُسُهُمْ أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾

â€œYaa warra amantan! Rabbiin sodaadhaa. Lubbuun kamuu waan boruuf dabarfatte haa ilaaltu. Ammas Rabbiin sodaadhaa. Dhugumatti, Rabbiin waan isin hojjattan hundaa keessa beekadha. Akka warra Rabbiin dagannaan lubbuu isaanii isaan dagachiise hin taâ€™inaa. Isaan warra finciltootadha.â€ Suurat Al-Hashr:18-19

â€œYaa warra amanta! Rabbiin sodaadhaa.â€ Kana jechuun wanta Inni itti isin ajajee hojjadhaa, wanta Inni irraa dhoowwe irraa fagaadhaa. â€œLubbuun kamuu waan boruuf dabarfatte haa ilaaltu.â€ Guyyaa Qiyaamaatiif maal akka dabarfattan ilaala. Hojii gaarii azaaba (adabbii) jalaa isin baasu dabarfattan moo hojii badaa azaabatti isin kuffisu dabarfattan? Guyyaan Qorannoo osoo hin dhufin dura of qorachuun of sirreessaa. Kana beekaa, â€œDhugumatti, Rabbiin waan isin hojjattan hundaa

keessa beekadha.â€¢ Kana jechuun hojii fi haala keessan hundaa, dhimma keessan guddaa fi xiqqaa, dhokataa fi ifaa Rabbiin akka beeku beekaa. Kanaafu, of eeggadhaa.

â€œAkka warra Rabbiin dagannaan lubbuu isaanii isaan dagachiise hin taâ€™inaaâ€¢ Kana jechuun akka namoota Rabbiif ajajamuu fi Isa yaadachuu dagatan hin taâ€™inaa. Yommuu namoonni kunniin Rabbiin dagatan, Rabbiis akka lubbuu ofii dagatan isaan taasise. Lubbuu ofii dagachuu karaa baayâ€™een ilaalun ni dandaâ€™ama.

1ffaa- Qooda Aakhira dagachuu fi Hojii Aakhiratti itti badhaafamanii fi azaaba jalaa itti bahan hojjachuu dhiisu. Namoonni kunniin Mindaa Guddaa Aakhira waan dagataniif Guyyaa Qiyaamaa hojii gaggaarii lubbuu ofii itti baraaran hojjachuu ni dhiisan. Kanaafu, wanta ittiin milkaaâ€™anii fi azaaba jalaa ittiin bahan hojjachuu waan dhiisaniif nafsee ofii ni dagatan. â€œInni of dagataadhaâ€¢ yommuu jennu, â€œwanta isa fayyadu hin hojjatuâ€¢ jechuu keenya. Kanaafu, namoonni kunniin wanta Aakhiratti isaan fayyadu hojjachuu waan dhiisaniif of dagatan. Wanti guddaan Aakhiratti nama fayyadu, iimaana sirrii qabaachu fi hojii gaggaarii ikhlaasan hojjachuudha.

2ffaa- Nafsee ofii herreegu fi qorachuu dhiisu- dhibee fi hanqinna nafsee ofii qorachuun fayyisuu fi fooyyessuuf hin tattaafatan. Dhibeen nafsee kan akka shirkii, nifaqa, of tuulu fi badii adda addaatti taruudha. Fedhii lubbuu jala deemun of fooyyessuu ni dagatan.

Kanaafu, namni nafsee ofii yoo qorate, of fooyyessuuf ni carraaqa. Hojii badaa keessa kan jiru yoo taâ€™e, badii san irraa buqqaâ€™uun istighfaara fi hojii gaggaariin of dhaqqaba. Sababoota hojii badaa sanitti nama geessan irraas ni fagaata. Hojii gaggaarii yommuu hojjatu immoo hanqinnaa fi ceemâ€™u yoo of keessatti arge, hojii gaggaarii guutee hojjachuuf humna ofii ni baasa, gargaarsa Rabbii isaa ni kadhata.

Guduunfaa

âž Namni dhiibbaa adda addaa irraa kan kaâ€™e baditti ni kufa. Garuu badii ofii erga beeke nafsee ofii tawbah fi istighfaaran adabbii jalaa baraaruuf carraaqu dandaâ€™a.

âž Nafsee ofii dhaqqabuuf tawbachuu yommuu barbaadu, gufuwwan adda addaa isa muudachuu dandaâ€™u. Karaalee gufuwwan kanniin itti kaasu fi humna badii irratti injifannoo itti argatu keessaa:

âœ• Qurâ€™aana barachuu fi qoâ€™achuuf tattaafachu.

âœ• Salaata sirnaan salaatu fi Jamaâ€™atti maxxanuu.

âœ• Nafsee ofii qorachuu

âž Tooftaa nafsee ofii itti qoratan keessaa: badii hojjatanii dabarsan itti yaadun tawbachuu, istighfaara baayâ€™isuu fi hojii gaggaarii hojjachuu. Hojii gaggaarii keessatti hanqinna fi ceemâ€™u yoo argan sirreessanii fi guutanii hojjachuuf carraqu, Rabbiin irraa gargaarsa kadhachuu.

âž Namni ajajaa fi yaadannoo (zikrii) Rabbii dagatu, Aakhiraaf hojjachuu waan dhiiseef lubbuu ofii dagatee jira.

Kitaabban Wabii:

[1] [Tafsiir Saâ€™diyyi 106](#)

[Maâ€™aariju at-tafkuri wa daqaaâ€™iqu at-tadabbur](#) 9/564-566 Abdurahman Habanka

Tafsiir Ibn Kasiir 7/235-Tafsiira Suuratu Al-Hashr, Zaadul Masiir-Ibn Jawzi, Bidaaâ€™u tafsiir-ibn Al-Qayyim 3/147

Date Created

March 18, 2019

Author

admin